

Ezen mostan feje 1776. évi Ezerháromezer Mátyusfalvi
19. diki Mátyusfalvi concurrens Curator Vitális Ádám
Uramnak Számadása a ~~Magyarországi~~
~~Magyarországi~~ Számadása a Nemis Helyi Számadása
Ezerháromezer, 6 Kegyelmű mind az egyetemen, mind
az intézetben és a gubérnális Számadása. A
pénz mely ifjút az 6 Kegyelmű leve is gondoske-
rőse alig által adatik 34. hármannal, egy fo-
rint és tízen három garas, melyekről ammalise
jelen 6 Kegyelmű fog Számadást. Az Intézet
re kiadattak pénz, summa pedig mindössze
menny 133. Ez az hármannal, három forint és
három garas, mely nagyobb bizonyoság, hármán és öt
fel tekeret, a jelenlevő Számadók előtt

A Nemis Helyi Számadók Össze Elűltje Márton Számadók
Nemis Horváth József
Nemis Demeter János
Nemis Horváth János
Nemis János Ábrahám
Nemis János Ádám
Agilis Számadók Farkas Ádám
Csepő János elűlt

Csak mi Számadók Számadók Ecclesiasticus Számadók
Anno 1776. 19. Mátyusfalvi

Bizonyoságlevél Vitális Ádám takácsi kurátor 1776. évi számadásáról
(DREL III. 66.)

HUDI JÓZSEF

Takácsi község egyházi és világi archontológiája II.

(1613–2014)¹

I.

VILÁGI KÖZSÉGI TISZTSÉGVISELŐK

TAKÁCSI KÖZSÉG a rendi Magyarország kialakulása óta 1848-ig nemesi községnek számított, ekkor a jobbágyságot felszabadították, a nemesség privilégiumait megszüntették, a nemesi címek és a nemesi mentalitás elemei azonban hosszú ideig tovább éltek. A nemesi község abban különbözött a jobbágyközségtől, hogy határának egésze nemesek tulajdonában volt, akik maguk gondoskodtak a község irányításáról. Helyi törvényeket (statútumokat) alkothattak, elöljáróságuk első fokon bíraskodott polgári és büntető ügyekben. Ítéleteik ellen a vármegyei törvényszékhez lehetett fellebbezni. Jobbágyközség esetében a jobbágyok nem rendelkeztek földtulajdonnal, úrbéri telkeiket csak használatba kapták; földesúri hatalom alatt álltak, önkormányzatukat a földesúr korlátozta. A jobbágyok bíráikat a földesúr jelöltjei közül választották és a földesúri ítélőszék (úriszék) bíraskodott feletük, amelynek döntései ellen a vármegyéhez lehetett fellebbezni (ahol szintén a nemesi törvényszékkal találták szembe magukat a perlekedők).

A nemesi községekben élők a közhiedelemmel ellentétben tagolt közösséget alkottak: a tagoltságot meghatározta többek közt a vagyon (birtok) nagysága, a felekezeti hovatartozás, a műveltség szintje, a helyi társadalomban elfoglalt státusz. A vagyon osztódása során a módosabb birtokos köznemesek mellett egyre nőtt a kisbirtokosok, törpebirtokosok, illetve a birtoktalanok száma, akik kétékezi munkájukból tartották el családjukat. A nemesek szükség esetén jobbágyokkal is összeházasodtak: a nemes lányt

¹ A közlemény a PRTA kutatóprogramja keretében készült.

elvett jobbágyfiú kedvezőbb társadalmi helyzetbe került, hiszen a lány hozományaként megszerzett birtok (leánynegyed) után nem kellett adóznia, csak a maga (jobbágyinak számító) személye után. Ebben a félnemes („szabados”) helyzetben lévő férfit és leszármazottait hívták a rendi jogban agiliseknek. De jobbágyrendűek is szép számban éltek a községben, akik rendszerint a környék magyar és német jobbágyfalvaiból szegődtek el napszámosnak, cselédnek, szolgálónak. A XVIII. században cigányok is letelepedtek a községben, akik elkülönült közösséget alkottak, és maguk választotta vajda irányítása alatt éltek. A cigányok a helyi társadalom peremén, a falutól térben is elkülönölve, a cigánytelepen élték mindennapi életüket.

I. 1. A nemesi község előjárói (1715–1850)

A faluközösséget évszázadok óta a nemesi bíró (judex) igazgatta a mellé választott tekintélyes esküdtekkel. A bíróból, esküdtekből álló tanácstestület elvileg 12 – 1821-ben 14 – tagú volt (bíró, esküdt), ezek mellé két kisesküdték is választottak a fiatal birtokosok közül, hogy az előjárók parancsainak végrehajtása során megtanulják a rájuk váró hivatali teendőket. Az előjárók neve csak elvétve fordul elő az újkori oklevelekben és a vármegyei hivatalos iratokban, mivel a község csak a XVIII. században emelkedett ki a szóbeliség világából és kezdte saját maga írásban intézni az ügyeit. A bírót kezdetben a nemesség „öreg esküttének”, „öreg bírónak” nevezték, a „bíró” elnevezés a XVIII. század második felében rögzült. Az „öreg bíró” elnevezés később is tovább élt. Különleges esetben speciális bírót is választottak: a napóleoni háborúk idején, amikor a nemességet is fegyverbe szóllítotották, a takácsi insurgenseknek külön bírása volt, aki ügyelt arra, hogy a felkelő nemesek rendszeren eleget tegyenek kötelezettségeiknek. A községi előjáróságot az évente tartott tisztújításon választották. A bírót évente választották (esetenként 2–3 évig újraválasztották) a birtokosok sorából, az esküdtek mindaddig viselték hivatalukat, míg alkalmasak voltak ellátásukra vagy meg nem haltak. Az „esküdt” elnevezés onnan ered, hogy a megválasztott tisztségviselő a templomban a pap előtt esküt tettek arra nézve, hogy istenfélő életet élnek, másoknak példát mutatnak, hivatalukat lelkiismeretesen, részleghajlás nélkül, saját érdekeik és atyafiságuk érdekeinek félretételével intézik (ami ritkán valósult meg). Választójoggal csak a birtokos nemesek rendelkeztek, akik közbirtokosságot alkották. Mivel a bírák személye gyakran változott, sokan nem is voltak alkalmasak a falu irányítására, az esküdtek jelentették a stabilitást és a garanciát arra, hogy rendben menjenek a dolgok. Az esküdtek speciális feladatot is elláttak: volt köztük olyan, aki az árvák vagyonát kezelte (gyámatya), olyan, aki a nemesi közbirtokosság malmára felügyelt (malombíró), olyan, aki a közbirtokossági kocsmát/kocsmákat tartotta szemmel (borbíró, bormester). Mindegyikük számadással tartozott a következő évi közgyűlésnek, amely csak akkor adott felmentést az anyagi-pénzügyi felelősség alól, ha a közbirtokosok számadásukat rendben találták. A számadó közgyűlésekre az agilis közösség (község) előjáróit is meghívták, mivel az agilisek is hozzájárultak a köz-

terhek viseléséhez. A nemesi bíró és az előljárók együttesen ügyeltek a közrendre, és arra, hogy a község által felfogadott pásztorok, csőszök, éjjeliőrök, iparosok (pl. a község kovácsa), a haszonbérlők (kocsmáros, mészáros) megfelelően ellássa feladatát.

Dátum	Név és tisztség	Forrás
1715	Cser Mihály kápolnástakácsi bíró, szabados jogállású	BOROSS– MADARÁSZ 2002. 133.
1749.11.24.	Kis György nemesség öreg esküttye Kolmár Márton Kolmár Ferentz Német Ferentz Horvát Mihály Győri János	DREL III. 66. 1750. évi iratok.
1750.03.01.	Kis György nemesség öreg esküttye Nemes Kalmár György Nemes Kováts János Nemes Balassa János Nemes Nemet [Német] Ferentz Nemes Kolmár Ferentz	VeML IV. 1. b. 19/1750. márc. 6. közgy. sz.
1750.05.04.	Kis György nemesség öreg esküttye Horvát Josef Kovatsits György Kováts György Német Ferentz Kolmár Márton Kolmár Ferentz Győri István Vitaris András	DREL III. 66. 1750. évi iratok.

1763.03.04.	Nemes Kovátsits Ferentz nemesség eöreg esküttye Kis György Dömötör János Patsai Péter Balassa János Kováts János Cser György Baki Mihály agilis bíró	DREL III. 66. 1763. évi iratok.
1770.05.03.	Nobilis Adamus Vitaris judex	VeML IV. 3. a. II. Fasc. T. V. No. 85.
1776.03.04.	N. Kováts János Öreg Bíró Tanátsok: N. Dömötör János N. Győri István, öreg N. Horváth György N. Horváth János N. Horváth Jó'seff N. Kiss János N. Kolmár Ferentz N. Németh Ferentz N. Patsai Péter N. Potyondi István N. Vitalis Ádám N. Horváth György kis eskütt N. Horváth István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 13.
1776.03.19.	N. Kovats János nemes helység öreg esküttye Nemes Horváth János Nemes Demeter János N. Horváth János N. Győri István Farkas Ádám Agilis Biro Csapo Janos	DREL III. 66. 1775. évi kuratori számadás.

1777.03.12.	N. Potyondi István Nemes Helyseg Öreg Eskuttye N. Horvath Josef N. Kovats Janos N. Kovats Ferentz N. Kolmár Pál kis eskütt N. Hamvai Ferenc kis eskütt	DREL III. 66. 1776. évi kurátori szám- adás, községi protokollum, 14.
1778.03.19.	N. Kovatstits István Nemes Helyseg Öreg Eskuttye N. Horvath Josef N. Demeter János N. Horvath Janos N. Hatos János kis eskütt N. Farkas György kis eskütt	DREL III. 66. 1777. évi kurátori szám- adás; községi protokollum, 14.
1779.03.19.	N. Horvat Josef Öreg eskütt N. Demeter János Elöl Jaro N. Vitaris Adám N. Györfi Janos N. Farkas Adám Benkö János [agilis] N. Györffi János borbiró N. Illyés Lajos borbiró N. Horváth János kis eskütt N. Kan Mihály kis eskütt	DREL III. 66. 1778. évi kurátori szám- adás; községi protokollum, 14.
1780.–	N. Kiss János nemes biró N. Kovátsits Miklós bormester Kardos István bormester N. Kovátstits István kis eskütt N. Bodor György kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 14.
1781.–	N. Hatos István nemes biró N. Vintze János bormester N. Kiss Ferentz bormester N. Kiss István kis eskütt N. Farkasdi Péter kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 14.

1782.–	N. Horváth János nemes biró N. Kovátsits János bormester Német Ferentz bormester N. Györi Ádám kis eskütt N. Patsai János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 14.
1783. –	N. Györi István nemes biró N. Nagy Péter borbiró N. Kováts Pál borbiró N. Kováts István malombiró N. Dömötör Sándor kis eskütt N. Borsos János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1784.–	N. Dömötör János nemes biró N. Györi Ferentz malombiró N. Csősz András kis eskütt N. Farkas Mihály kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1785.–	N. Horváth Ferentz nemes biró N. Balassa János malombiró N. Potyondi Ádám borbiró N. Györi Márton borbiró N. Horváth László kis eskütt N. Horváth István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1786.–	N. Horváth György nemes biró N. Horváth József borbiró N. Horváth István borbiró Bolla Ferentz malombiró N. Horváth János kis eskütt N. Bodor Ferentz kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1787.01.10.	N. Kovacs Mihál N. Helség Biraja N. Potyondi István N. Dömötör János N. Horváth György N. Hatos István N. Kis János N. Horvát Ferentz	DREL III. 66. 1775. évi irat hátirata.

1787.–	N. Potyondi István nemes biró N. Ihász Imre kis eskütt N. Balogh Ferentz kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1788.–	N. Kiss István nemes biró N. Borsos Márton kis eskütt N. Farkasdi Péter kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1789.–	N. Szakáll István nemes biró N. Szokolai János kis eskütt N. Kiss György kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1790.–	N. Kováts Pál nemes biró N. Horváth András kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1791.–	N. Hatos István nemes biró N. Farkasdi Péter kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1792.–	N. Kiss János nemes biró N. Kováts István kis eskütt N. Gyimóti Ádám kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1793.–	N. Kováts Mihály nemes biró N. Horváth István kis eskütt N. Györi Ferentz kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1794.–	N. Horváth Jóseff nemes biró N. Horváth János kis eskütt N. ...gai ² János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1795.–	N. Kovátsits István nemes biró N. Hajdán István kis eskütt N. Györi István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 17.
1796.–	N. Bodor János nemes biró N. Borsos Márton kis eskütt N. Szokolai János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 17.

² Lapszél kiszakadt.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1797.–	N. Kováts István nemes biró N. Farkas István kis eskütt N. Horváth Ferentz kis eskütt N. Horváth István insurgensek birája	DREL III. 66. Községi protokollum, 17.
1798.–	N. Nagy Mihály nemes biró N. Áts Péter kis eskütt N. Kolmár János kis eskütt ³	DREL III. 66. Községi protokollum, 17.
1799.–	N. Horváth Ferentz nemes biró N. Gyimothi Ádám borbiró N. Nagy István borbiró N. Patsai János malombiró N. Györffi Pál kis eskütt N. Illyés Pál kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 17.
1799.– 1800.10.06.	N. Györi Ferentz nemes biró N. Csöszi András borbiró N. Horváth János borbiró N. Bors Mihály malombiró N. Hamvai István kis eskütt N. Kovátsits Mihály kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 18–19.
1800.10.06. –1801.11.30.	N. Kováts János Öreg Biro N. Bodor János N. Horváth Ferentz N. Horváth József N. Kiss János N. Marton János N. Pálffy István	DREL III. 66. Községi protokollum, 18–19.

³ Kolmár János „ki is a’ biráját leütven, fele idejébe félbe hagyta eskütségét.”

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1801.11.30. –1802.11.16.	N. Horváth István Öreg Bíró N. Györi István malombíró N. Bodor János N. Farkas Mihály N. Györi István N. Horváth Ferentz N. Horváth Jóseff N. Marton János N. Nagy Mihály N. Pálffi István úr N. Vintze János	DREL III. 66. Községi protokollum, 19–20.
1802.11.16.	N. Dömötör György Öreg Bíró N. Borsos Márton borbíró N. Takács Márton borbíró N. Györi András kiseskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 20.
1803.11.– –1804.11.14.	N. Kiss János Öreg Bíró N. Hajdán István bormester N. Marton János bormester N. Vintze Ferentz malombíró	DREL III. 66. Községi protokollum, 22.
1804.11.14. –1805.11.19.	N. Horváth György Öreg Bíró N. Györi Ferentz bormester N. Marton László bormester N. Kan János malombíró N. Bodor György kis esküdt N. Mikó György kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 22–23.
1805.11.19. –1806.11.19.	N. Horváth György Öreg Bíró N. Kiss Pál bormester N. Tóth János bormester N. Kováts István malombíró N. Györi László kis eskütt N. Horváth János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 23–24.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1806.11.19.	N. Balogh Ferentz Ör. Biró m. k.	DREL III. 66.
–1807.12.18.	N. Györi Gergely bormester N. Horváth János bormester N. Illés Pál malombiró N. Szakáll Mihály kis eskütt N. Horváth István kis eskütt	Községi protokollum, 24–25.
1807.12.18.	N. Horváth József Ör. Biró	DREL III. 66.
–1808.11.31.	N. Áts Péter bormester N. Kovátsits Ferentz bormester N. Kalmár János malombiró N. Beretzki István eskütt N. Kiss János eskütt	Községi protokollum, 25–26.
1808.11.31.	N. Kan Mihály Ör. Biró x	DREL III. 66.
–1809.11.–	N. Kovátsits Pál malombiró N. Horváth István N. Horváth György N. Kováts János N. Györi Ferentz N. Kováts Mihály N. Balogh Ferentz N. Bodor Ferentz	Községi protokollum, 26–27. VeML IV. 1. b. 65/1810. május 9. közgy. sz.
1809.11.–	Ns. Takáts György Öreg biró m. k.	DREL III. 66. DREL
–1810.11.21.	N. Györi László borbiró N. Áts János kis eskütt N. Kovátsits István kis eskütt N. Bodor János m. p. N. Vintze János m. p. N. Vintze Ferenc x	III. 66. Községi protokollum, 27–28., egyházközségi iratok.
1810.11.12.–	N. Marton László m. k. Öreg Biró	DREL III. 66.
1811.11.13.	N. Benedek István borbiró N. Horváth János borbiró N. Demeter István malombiró N. Farkasdy János kis eskütt N. Patsay József kis eskütt	Községi protokollum, 28–29.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1811.11.13.–	N. Nagy István m. k. N. Biro	DREL III. 66.
1812.11.12.	N. Horváth Ferentz borbíró N. Horváth György borbíró N. Kováts András malombíró	Községi protokollum, 29–30.
1812.11.12.–	N. Kiss János Ns Bíró	DREL III. 66.
1813.11.09.	N. Kiss János borbíró N. Marton József borbíró N. Kováts András malombíró	Községi protokollum, 30–31.
1813.11.09.–	N. Horváth Ferentz Helység Birája	DREL III. 66.
1814.11.10.	N. Borsos Márton malombíró	Községi protokollum, 31–32.
1814.11.10.–	N. Kováts János Biro	DREL III. 66.
1815.11.13.	N. Farkasdi Josef malombíró N. Patsai József kis eskütt N. Kávátsits István kis eskütt	Községi protokollum, 32–33.
1815.11.13.–	N. Horváth János Helység Birája	DREL III. 66.
1816.11.12.	N. Vintze Ferentz malombíró N. Bodor Imre nemes eskütt	Községi protokollum, 33–34.
1816.11.12.–	N. Vintze János Helység Birája	DREL III. 66.
1817.11.15.	N. Horváth György malombíró N. Kozma Ferentz nemes eskütt	Községi protokollum, 34–35.
1817.11.15.–	N. Illyés Páál Helység Birája	DREL III. 66.
1818.11.14.	N. Győri Ferentz malombíró N. Hajdán István hadnagy N. Kis János nemes eskütt	Községi protokollum, 35–36.
1818.11.14.–	N. Kováts István Helység Birája	DREL III. 66.
1819.11.15.	N. Horváth István malombíró Hajdán István hadnagy N. Kovátsits József nemes eskütt N. Csóri János nemes eskütt	Községi protokollum, 36–37.
1819.11.15.–	N. Győri Ferentz Helység Birája	DREL III. 66.
1820.11.09.	N. Patsai József malombíró N. Kozma István nemes eskütt N. Patsai Sándor nemes eskütt	Községi protokollum, 37–38.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1820.11.09.–	N. Borsos János Helység Birája	DREL III. 66.
1821.11.10.	N. Horváth Lajos malombíró	Községi
	N. Bodor János nemes eskütt	protokollum, 38–41.
	N. Horváth József nemes eskütt	
1821.07.15.	<i>Tisztújítás:</i>	DREL III. 66.
	N. Borsos János N. Ör. Biró	Községi
	N. Balogh Ferentz	protokollum, 39.
	N. Györi Ferentz	
	N. Horváth György	
	N. Horváth György	
	N. Horváth Lajos	
	N. Illyés Pál	
	N. Kis János	
	N. Kováts István, ifj.	
	N. Kováts János	
	N. Martony László	
	N. Nagy István	
	N. Takáts György	
	N. Vintze János	
	Agilis Benkő Sámuel	
	Agilis Tsabi Mihály agilis bíró	
1821.11.10.–	N. Vintze Ferentz helység Birája	DREL III. 66.
1822.11.12.	N. Kováts József malombíró	Községi
	N. Bodor János nemes eskütt	protokollum, 41–42.
	N. Horváth József nemes eskütt	
1822.11.12.–	N. Marton János m. k. N. Helseg	DREL III. 66.
1823.11.13.	Birájo	Községi
	N. Perei Horváth János malombíró	protokollum, 42–43.
	N. Nagy István kis eskütt	
	N. Takáts Pál kis eskütt	

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1823.11.13.–	N. Horváth János m. k. Öreg Biró	DREL III. 66.
1824.11.16.	N. Zsibrik János malombíró N. ifj. Vintze János borbíró Agilis Pintér Mihály borbíró N. Borsos Josef kis eskütt N. Nagy László kis eskütt	Községi protokollum, 43–44.
1824.11.16.–	N. Horváth Lajos m. k. Öreg Biró	DREL III. 66.
1825.11.12.	N. Kis Ferentz borbíró N. Nagy Péter borbíró N. Balog Ferentz malombíró N. Dömötör István kis eskütt N. Nagy Imre kis eskütt	Községi protokollum, 44–45.
1825.11.12.	<i>Elöljárók választása:</i> Perei N. Györi László N. Martony János N. Kis Ferentz Ag. Szabó István (agilis részről)	DREL III. 66. Községi protokollum, 45.
1825.11.12.–	N. Demeter Istvány m. k. Öreg Biró	DREL III. 66.
1826.11.16.	N. Takáts István borbíró N. Kiss Istvány borbíró Balog Ferentz malombíró N. Györi Mihály kis eskütt	Községi protokollum, 46–47.
1826.11.16.–	N. Györi László m. k. Öreg Biró	DREL III. 66.
1827.11.15.	N. Marton József malombíró N. Bodor Imre borbíró N. Horváth János borbíró N. Marton József malombíró N. Bereczki János kis eskütt N. Csöszi Ferentz kis eskütt	Községi protokollum, 47–48.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1827.11.15.–	N. Horváth György m. k. Helység	DREL III. 66.
1828.11.17.	Birája	Községi
	Takács Pál malombíró	protokollum, 47–51.
	N. Kan János borbíró	
	N. Kovátsits István borbíró	
	N. Vintze János kis esküdt	
	N. Vági János kis esküdt	
1828.11.17.–	N. Kiss Gergely m. k. Öreg Biro	DREL III. 66.
1829.12.29.	Kováts József malombíró	Községi
	N. Bodor János borbíró	protokollum, 51–52.
	Kerpits György borbíró	
	N. Kovátsits János kis esküdt	
1829.12.29.–	N. Kováts István m. k. Helység Birája	DREL III. 66.
1830.11.13.	N. Kiss János malombíró	Községi
	N. Kováts János borbíró	protokollum, 52–53.
	N. Borsos János borbíró	
1830.11.13.–	N. Marton Josef m. k. Helység Birája	DREL III. 66.
1831.11.15.	ifj. N. Kiss János malombíró	Községi
	N. Patsai József borbíró	protokollum, 53–54.
	N. Kiss Dáneil borbíró	
1831.11.15.–	N. Horváth János m. k. Helység Birája	DREL III. 66.
1832.11.15.	N. Kis János malombíró	Községi
	N. Kis Dániel borbíró	protokollum, 54–55.
	N. Vintze László borbíró	
1832.11.15.–	N. Kováts Josef m. k. Helység Birája	DREL III. 66.
1833.11.16.		Községi
		protokollum, 55–56.
1833.11.16.–	N. Győri Ferentz m. k. Helység Ns.	DREL III. 66.
1834.11.19.	Birája	Községi
	N. Balog András malombíró	protokollum, 56–58.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1834.11.19.–	N. Horváth István m. k. Helység Ns.	DREL III. 66.
1835.11.29.	Birája	Községi
	N. Győri László borbíró	protokollum, 57–60.
	N. Takáts János borbíró	
	N. Horváth Jó'sef malombíró	
	N. Kovátsits János nemes eskütt	
	N. Farkas Péter nemes eskütt	
1835.11.29.–	N. Borsos János m. k. Helység Ns. Újj	DREL III. 66.
1836.11.17.	Birája	Községi
	N. Horváth Károly borbíró	protokollum, 60–62.
	N. Nagy Imre borbíró	
1836.11.17.–	N. Balog Ferentz m. k. Helység Ns.	DREL III. 66.
1837.12.12.	Újj Birája	Községi
	N. Horváth Dávid borbíró	protokollum, 61–64.
	N. Kiss Imre borbíró	
	N. Nagy István malombíró	
1837.12.12.–	N. Vintze János m. k. helység bírájja	DREL III. 66.
1838.11.20.	N. Nagy László borbíró	Községi
	N. Csősz Ferentz borbíró	protokollum, 63–66.
	N. Kiss József malombíró	
	N. Kiss János eskütt	
	N. Nagy István eskütt	
1838.11.20.–	N. Kováts Josef m. k. Helység Ns. Újj	DREL III. 66.
1839.11.22.	Birája	Községi
	N. Demeter István borbíró	protokollum, 65–68.
	Ag. Tóth Ferentz borbíró	
	N. Csősz Ferentz malombíró	
	N. Patsai Dániel nemes eskütt	
	N. Farkasdi Bálint nemes eskütt	

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1839.11.22.–	N. Marton János m. k. Helység Újj	DREL III. 66.
1840.11.23.	Ns. Birája	Községi
	N. Kováts István borbíró	protokollum, 67–70.
	N. Marton László borbíró	
	N. Horváth Ádám malombíró	
	N. Kováts György nemes eskütt	
	N. Takáts Ferentz nemes eskütt	
1840.11.23.–	N. Horváth Lajos m. k. Helység Ns.	DREL III. 66.
1841.11.23.	Újj Birája	Községi
	N. Farkasdi József borbíró	protokollum, 69–71.
	N. Bartza Zsigmond borbíró	
	N. Horváth Ádám malombíró	
	N. Horváth József nemes eskütt	
	N. Borsos János nemes eskütt	
1841.11.23.–	N. Horváth György m. k. Helység	DREL III. 66.
1842.11.24.	nemes Új Birája	Községi
	N. Vintze István malombíró	protokollum, 71–72.
	N. Kiss József nemes eskütt	
	N. Horváth Károly nemes eskütt	
1842.11.24.–	N. Vintze László m. k. Helység Ns.	DREL III. 66.
1843.11.29.	Birája	Községi
	N. Vintze István malombíró	protokollum,
	N. Kis Bálint nemes eskütt	72–73.
	N. Farkas László nemes eskütt	
1843.11.29.–	N. Csősz János m. k. Helység Birája	DREL III. 66.
1844.11.28.	N. Horváth József malombíró	Községi
	N. Sokoray János kis eskütt	protokollum,
	N. Beretzki Dániel kis eskütt	73–75.
1844.11.28.–	N. Horváth Károly m. k. Helység Ns.	DREL III. 66.
1845.11.20.	Birája	Községi
	N. Györi János malombíró	protokollum, 75–77.
	N. Kozma Imre kis esküdt	
	Ns Beretzki István kis eskütt	

1845.01.05.	Ns. Horváth Károly bíró m. p. N. Horváth János előjáró m. k. N. Illyés Pál előjáró m. k. N. Kováts István előjáró m. k. N. Vintze János előjáró m. k. N. Kis Gergely kis eskütt m. k.	VeML IV.1.b. 1112/1846. május 4. közgy. sz.
1845.11.20.– 1846.11.17.	N. Kiss József m. k. Helység Ns. Bírája N. Györi Ferentz malombíró N. Kiss Gergely kis eskütt N. Kiss József eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 76–78.
1846.11.17.– 1847.11.25.	N. Kis János m. k. Hejség Ns. Bírája N. Sokorai János borbíró N. Horváth Gábor borbíró N. Borsos János malombíró N. Kis Dániel nemes eskütt N. Patsai Bálint nemes eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 78–79.
1847.11.25.– 1849.02.02.	N. Horváth János m. k. Helység Bírója N. Áts János borbíró N. Marton János borbíró N. Börötzki János malombíró	DREL III. 66. Községi protokollum, 79–80.
1849.02.02. 1850.01.31.	N. Kováts István m. k. Helység Birálya N. Kiss János borbíró N. Vintze Péter borbíró N. Beretzki János malombíró N. Bodor Ferentz nemes eskütt N. Kovátsits István nemes eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 80–83.

I. 2. A takácsi agilis község előjárói (1763–1847)

A nemesi községbe beházasodó jobbágyokat a török uralom utáni évtizedekben nemcsak befogadták, hanem birtokuk alapján a nemesi közösség tagjainak is tekintették. Az agilisek elszaporodása azonban

azzal a veszéllyel járt, hogy az agilisekre kirótt vármegyei terheket a nemeseknek is viselniük kell. Ezért döntött úgy a falu nemesi közgyűlése 1742-ben, hogy az agiliseknek külön előjáróságot (bírá, esküdteket) kell választaniuk. Bár az agilisek kézzel-lábbal tiltakoztak a rájuk erőszakolt változások ellen, nem volt mit tenniük. Ettől kezdve 1848-ig külön agilis község is működött a faluban. Az agilis bíró, az agilis esküdtek mellé a nemesekhez hasonlóan e községben is választottak kisesküdtet. Az agilisek iratai nem maradtak fenn, jóformán a létezésükről sem tudnánk, ha nem vettek volna részt a községi közgyűléseken. Szerencsére a kutatásunk során előkerült nemesi községi jegyzőkönyv megőrizte nevüket és emléküket.

Dátum	Név és tisztség	Forrás
1763.03.04.	Baki Mihály agilis bíró	DREL III. 66. 1763. évi iratok.
1776.03.04.	Farkas Ádám Agilis Bíró Csapó János Benkő János Gasztos István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 13.
1777. –	Bognár István agilis bíró Keller Mihály kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 14.
1778. –	Csapó János agilis bíró Boros János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 14.
1779.03.19.	Baki Mihály falu Biraja; agilis bíró Szabó Ferentz kis eskütt	DREL III. 66. 1778. évi kúrátori számadás; községi protokollum, 14.
1780. –	Szöllősi Ádám agilis bíró Barti György kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 14.
1781.03.–	Horváth János agilis bíró Takáts András kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 14.
1782. –	Keller Mihály agilis bíró Tóth Ferentz kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 14.
1783. –	Vánkos György agilis bíró Kiss István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1784. –	Benkő János agilis bíró Csonka István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1784.11.12.	Kalber János Agilis Bíró	DREL III. 66. 1784. évi irat.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1785. –	Bognár János agilis biró Garabits István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1786. –	Pintér Ferentz agilis biró Varga György kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1787.01.10.	Tormássi Sándor Agilis Biro	DREL III. 66. 1775. évi irat hátirata.
1787. –	Bornemis[s]za Sándor agilis biró	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1788. –	Gasztos István agilis biró	DREL III. 66. Községi protokollum, 15.
1789. –	Kováts Ferentz agilis biró	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1790. –	Németh Ferentz agilis biró Horváth Péter kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1791. –	Baki Mihály agilis biró Áts István kis eskütt Pintér István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1792. –	Benkő János agilis biró Varga Mihály kis eskütt Ifj. Németh Pál kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1793. –	Boros János agilis biró Gulyás Pál kis eskütt Pintér István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1794. –	Tóth Ferentz agilis biró Csabi Mihály kis eskütt S. ⁴ Farkas kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 16.
1795. –	Keller Mihály agilis biró	DREL III. 66. Községi protokollum, 17.
1796. –	Takács András agilis biró Csonka István kis eskütt Bori[s]sza József kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 17.

⁴ Lapszél kiszakadt.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1797. –	Kováts Ferentz agilis bíró Erdéli István kis eskütt Vas Ferentz kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 17.
1798. –	Gabnai Ferentz agilis bíró Varga István kis eskütt Réti István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 17.
1800. –	Zsirai Mihály agilis bíró Kalber István kis eskütt Szente János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 18.
1805.11.19.	Erdéli István agilis bíró Pintér István kis eskütt Gyarmathi Ferentz kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 23.
1806.11.19.	Csabi Mihály Ö. Bíró Csabi János Kovács Márton Takáts János	DREL III. 66. Községi protokollum, 24.
1808.11.31.	Benkő Sámuel [esküdt] Szabó István [esküdt]	DREL III. 66. Községi protokollum, 26.
1813.11.09.	Csabi János [esküdt] Szabó János [esküdt] Sziártó Pál [esküdt]	DREL III. 66. Községi protokollum, 31.
1814.11.10.	Sziártó Pál [esküdt]	DREL III. 66. Községi protokollum, 32.
1815.11.13.	Benkő Sámuel ag. bíró	DREL III. 66. Községi protokollum, 33.
1816.11.12.	Gurbáts János ag. bíró Benkő Sámuel [esküdt]	DREL III. 66. Községi protokollum, 34.
1817.11.15.	Csabi János ag. Bíró Erdéli István [esküdt]	DREL III. 66. Községi protokollum, 35.
1818.11.14.	Benkő Sámuel [bíró?] Csabi János Horváth János Kis János Szabó István	DREL III. 66. Községi protokollum, 36.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1819.11.15.	Szabó István ag. bíró Benkő Sámuel [esküdt]	DREL III. 66. Községi protokollum, 37.
1820.11.09.	Csabi Mihály ag. bíró Benkő Sámuel Kerpits György Tóth József kis eskütt Varga István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 38.
1821.07.15.	Tsabi Mihály ag. Bíró Benkő Sámuel	DREL III. 66. Községi protokollum, 39.
1821.11.10.	Tsabi Mihály ag. Bíró Benkő Sámuel	DREL III. 66. Községi protokollum, 41.
1822.11.16.	Fejér Mihály ag. Bíró Benkő Sámuel	DREL III. 66. Községi protokollum, 42.
1823.11.13.	Németh Ferentz bíró Benkő Sámuel	DREL III. 66. Községi protokollum, 43.
1824.11.16.	Pintér János bíró Szijjártó Pál Takáts István kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 44.
1825.11.12.	Tóth János bíró Pintér János Szabó Istvány Szijjártó Pál Varga Mihály kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 45– 46.
1826.11.16.	Szabó Istvány bíró Tóth János Pintér Istvány kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 47.
1827.11.15.	Szabó István bíró Fehér Mihály	DREL III. 66. Községi protokollum, 50.
1828.11.17.	Fehér Mihály Kerpics György Szabó István Szokolai Sámuel Tóth János Szabó Ferentz kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 51.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1829.12.29.	Bornemissza István bíró Kováts József Tóth János	DREL III. 66. Községi protokollum, 52.
1831.11.13.	Csabi József bíró Bornemissza István	DREL III. 66. Községi protokollum, 53.
1831.06.12.	Csabi József agilis bíró Csizmadia Vendel eskütt Erdéli István eskütt	VeML IV. 1. b. 658/1832. febr. 20. közgy. sz.
1832.11.15.	Kélber János bíró	DREL III. 66. Községi protokollum, 55.
1833.11.16.	Tóth János	DREL III. 66. Községi protokollum, 56.
1834.11.19.	Fehér Mihály Kováts Péter Mikolits Mihály Orbán Ferenc Szijártó Pál Tóth János	DREL III. 66. Községi protokollum, 58.
1835.11.29.	Kováts Péter Takáts János Tóth János Pintér János Kováts István kis eskütt Szabó János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 60.
1836.11.17.	Fehér Mihály Kováts Péter Takáts János Tóth János Mészáros János kis eskütt Nagy Mihály kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 60–62.
1837.12.12.	Kerpits György bíró Fehér Mihály Kováts Pál kis eskütt Szabó Ferentz kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 63– 64.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1838. 11.20.	Pintér Ferenc bíró Fehér Mihály Kováts Péter Németh Ferentz Pintér János Tóth Ferentz Tóth István Tóth János Görbits Ferentz kis eskütt Tóth Péter kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 65–66.
1839.11.22.	Pintér István bíró Fehér Mihály Gurbáts József Pintér János Tóth Ferentz Tóth István Tóth János Horváth Ferentz kis eskütt Bornemi[s]sza Sándor kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 67–68.
1840.11.23.	Gurbáts József bíró Fehér Mihály Németh Ferentz Pintér István Pintér János Tóth Ferentz Tóth István Csabi Mihály kis eskütt Pintér János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 69–70.
1841.11.23.	Keller Pál bíró Csabi János Fehér Mihály Németh Ferentz Sút Ferentz Udvardi László	DREL III. 66. Községi protokollum, 71.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1842.11.24.	Udvardi László bíró Farkas Ferentz Kálber János Kerpits György Kis János Németh Ferentz Pintér Ferentz Tóth István Tóth János Szente János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 72.
1843.11.29.	Tóth István bíró Csabi János Gurbáts József Kálber János Kerpits György Németh ferentz Udvardi László Németh Pál kis eskütt Pintér Ferentz kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 73–74.
1844.11.28.	Kálber János bíró Gurbáts József Szabó István Udvardi László	DREL III. 66. Községi protokollum, 75.
1845.11.20.	Farkas Ferenc Gurbáts József Kálber János Kerpits György Kiss János Kováts Péter Horváth István kis eskütt Bornemissza János kis eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 77.
1846.11.17.	Horváth János bíró Gurbáts János Kálber János	DREL III. 66. Községi protokollum, 78.

	Németh Ferentz	
	Pintér Ferentz	
	Pintér István	
	Tóth János	
	Udvardi László	
	Garabits István kis eskütt	
	Zsirai Mihály kis eskütt	
1847.11.25.	Gurbáts János bírő	DREL III. 66.
	Gurbáts József	Községi protokollum, 79.

I. 3.
Községi bírák és elöljárók a polgári korban
(1850–1950)

A neoabszolutizmus korában a császári-királyi hatóságok gyakorlatilag felfüggesztették a községi autonómiát és rendeleti kormányzást vezettek be. A községi bizottságoknak csak a végrehajtás szánalmas és felelősségteljes feladata maradt. Ha pl. a bírák és elöljárók nem hajtották végre határidőre az adószedést, számíthattak a kivezényelt katonaság támogatásával végrehajtott rekvirálásokra, árverezésekre. A kiegyezés korában és a két világháború között alkotmányos viszonyok között működhetett a község, miközben a törvények és jogszabályi keretek növelték az állami beavatkozást a helyi ügyek intézésébe. 1945-től már nem a hagyományos módon, hanem a demokratikus pártok politikai súlya alapján választották a képviselőtestületet és az elöljáróságot. 1950-ben a szovjet típusú közigazgatás bevezetése vetett véget a hagyományos magyar polgári közigazgatásnak. Összeállításunk elsősorban a bírák névsorát tartalmazza, helyenként azonban a többi elöljáró is szerepel. A községi képviselőtestületi jegyzőkönyvek és hivatali iratok hiányos fennmaradása hézagossá teszi listánkat.

1850.01.31.–	N. Vintze János m. k. Helység Bírájja	DREL III. 66.
1851.01.15.	N. Bodor János x törvény bírő	Községi
	N. Marton László malombiró	protokollum, 82–84.
	N. Nagy István nemes eskütt	
	N. Varjas János nemes eskütt	
1851.01.15.–	N. Vintze János m. k. Helység Bírájja	DREL III. 66.
1852.02.15.	N. Horváth János malombiró	Községi
	N. Bodor János törv. Biró	protokollum, 84–85.
	N. Kováts István eskütt	

	N. Horváth Károly eskütt N. Horváth István eskütt	
1852.02.15.– 1853.01.14.	N. Horváth Károly m. k. helység Birája N. Horváth Zsigmond eskütt Keller János eskütt Takáts Imre eskütt Dömötör Gábor eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 85–86.
1853.01.14.– 1854.01.18.	N. Sokorai János m. k. biró N. Józsa János malombiró N. Nagy József eskütt N. Kováts János eskütt N. Dömötör Gábor eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 87–88.
1854.01.18.– 1855.01.18.	N. Bodor János m. k. Uj biró N. Kiss Bálint malombiró N. Horváth Zsigmond eskütt N. Horváth Ferentz eskütt N. Vintze Gábor eskütt	DREL III. 66. Községi protokollum, 88–89.
1855.01.18.– 1856.01.09.	N. Horváth János m. k. biró N. Kiss Josef m. k. t. b. ⁵ N. Győri Gergely malombiró N. Balogh Ferentz m. k. N. Csősz János m. k. Gurbáts Josef m. k. N. Horváth Gábor m. k. N. Józsa János m. k. N. Kováts István m. k. N. Kovátsits János m. k. N. Nagy Imre m. k. N. Vintze László m. k.	DREL III. 66. Községi protokollum, 89–91.
1856.01.09.– 1857.03.18.	N. Bodor János m. k. községi biró N. Csősz János m. k. N. Győri Gergely m. k.	DREL III. 66. Községi protokollum, 89–94.

⁵ törvénybíró

	N. Horváth György m. k. N. Horváth János m. k. N. Horváth Károly m. k. N. Horváth Lajos m. k. N. Kiss Imre m. k. N. Kiss Josef m. k. N. Nagy Imre m. k. N. Vintze László m. k.	
1857.03.18. 1858.–	N. Horváth Károly m. k. bíró	DREL III. 66. Községi protokollum, 94–96.
1858.– 1859.12.31.	N. Josa János m. k. bíró Sokorai János m. k. t. b.	DREL III. 66. Községi protokollum, 95.
1864	Nemes Horváth János m. k. bíró	Ny. NAGY 2000. 155.
1865	Csősz Bálint bíró Dömötör Gábor malombíró	Balogh Lajos bírói számadása, 1866
1866	Balogh Lajos s. k. bíró Németh Imre bakter, koldusbíró Erdélyi János koldusbíró	Balogh Lajos bírói számadása, 1866
1867	Ns. Horváth Lajos m. k. k. bíró	Balogh Lajos bírói számadása, 1866.
1885	Győry Ignác bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1886–1887	Kovács Károly bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1888	Horváth A. Károly bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1889	Győry Dénes bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1890	Horváth János bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1891	Vintze Sándor bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1892	Balogh Lajos bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1893	Pámer János bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1894	Horváth Mihály bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1895	Sokoray János bíró Balogh Lajos képviselő Győry Ignác képviselő Horváth Mihály képviselő Nagy Sándor képviselő	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1896–1897	Győry G. Károly bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1898	ifj. Győry Lajos bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1899–1900	Horváth Ignác bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1901–1902	Bodor Károly bíró	DREL III. 66. Képv.t. jkv.
1905	Ifj. Borsos Lajos bíró	PL 1905.02.19. 8.
1912	Kiss Dénes bíró	PL 1912.06.16. 4.
1913	Balogh Sándor bíró	PL 1913.04.19.9.
1932	Horváth Elek	PV 1932.07.10. 4.
1938–1945	Borsos Elek bíró, földműves	VEML V. 405. Képv. t. jkv.
1945	Győry Lajos, a Nemzeti Bizottság elnöke	VEML V. 405. Képv. t. jkv.
1945.09.25.	G. Győri Károly bíró Szabó József törvénybíró ifj. Farkasdi Gyula közgyám Borsos Lajos pénztáros	VEML V. 405. Képv. t. jkv.

	Balogh Gyula előljáró Böröczki Lajos előljáró Réthi Sándor előljáró Zámbó István előljáró	
1945. 09.25.– 1948.09.27.	G. Győry Károly bíró	VEML V. 405. Képv. t. jkv.
1948.09.27.– 1950.08.05.	Farkasdy János bíró	VEML V. 405. Képv. t. jkv.

I. 4. Takácsi község jegyzői (1857–1950)

A községi adminisztrációt irányító jegyző (notarius) feladatkörét a jobbágyszabadításig a tanító látta el. Minthogy a XVIII. században Takácsiban csak református tanító volt, természetesen a református tanító volt a község jegyzője. A XVIII. század végén azonban már katolikus tanító, 1806-tól pedig evangélikus tanító is volt a községben, így akár mindhárom tanító közül kikerülhetett a nótárius, elvileg akár váltakozva is elláthatták volna e feladatot. Mégsem így történt: a közbirtokosság többségét a református birtokosok alkották, így az ő akaratuk érvényesült a jegyzőválasztásban is. A neoabszolutizmus idején azonban a bécsi központi adminisztráció előírta, hogy a tanítói és jegyzői hivatalt egymástól el kell választani, ami Takácsiban meg is történt. Sárffi Pál volt az első jegyző a falu történetében, aki főállású hivatalnokként látta el a jegyzői teendőket. Mivel a község jegyzőkönyvei és iratai hiányosan maradtak fenn, a jegyzők névsorát is csak hézagosan ismerjük. A községi képviselőtestületi jegyzőkönyvek közül a legkorábbiakat (1886–1902) a falukutatás során találtuk meg (korábban nem voltak ismertek), az 1902–1938 közöttiek elvesztek, csak az 1938–1950 közöttiek maradtak fenn (ez utóbbiakat a MNL Veszprém Megyei Levéltára Pápai Levéltárában őrzik).

Dátum	Jegyző neve	Forrás
1857–1860	Sárffi Pál községi jegyző római katolikus vallású, felesége Oláh Johanna, gyermekei: Alfréd (*1858), Dénes (*1860)	DREL III. 66. Köz- ségi protokollum 94–95., vaszari r. k. szül. akv. 1852– 1889. 28., 40.
1864	Szelestey Károly jegyző	NY. NAGY 2000. 155.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1869	Oláh András jegyző katolikus vallású, felesége Pleck Matild, ikreik: András Gusztáv, Matild Mária (1869)	Vaszari r. k. szül. akv. 1852–1889.
1886–1887	Nemes Sándor jegyző	DREL III. 66. Képv. t. jkv.
1887–1914	Barthalos Sándor jegyző	DREL III. 66. Képv. t. jkv.
1914.04.15.– 1916.11.04.	Mácsik József jegyző (1913-tól segédjegyző volt, 1916. nov. 4-én 30 évesen elhunyt Takácsiban)	PL 1914.04.19. PL 1916.11.12.
1919.05.14.– 1927.07.31.	Pethő Endre jegyző (100%-os hadirokkant, tartalékos főhadnagy, megválasztása előtt segédjegyző volt; 1917. aug. 1-től nyugdíjban, de aug. 8-án elhunyt Takácsiban)	PK 1919.05.18. PV 1927.07.10.
1920	Rózsa Ferenc segédjegyző	PK 1920
1927.09.22.– 1937.10.18.	Czipott Rezső jegyző (1937-től mezőlaki jegyző)	PV 1927.10.02. PV 1937.10.24.
1930.03.29.– 1937.12.13.	Soós Bálint segédjegyző	PV 1930.04.06. PV 1937.12.19.
1937.12.13.– 1945	Soós Bálint jegyző (később Nyárádon jegyző)	VEML V. 405. Képv. t. jkv.
1945.07.17.– 1950	Gerzsenyi András vezető jegyző	VEML V. 405. Képv. t. jkv.

II.
EGYHÁZKÖZSÉGI TISZTSÉGVISELŐK

II. 1.
A takácsi református egyház kurátorai
(1774–2014)

A hiányosan fennmaradt református egyházközségi iratokban a XVIII. század első és második harmadában nem említik sem a kurátorokat, sem az egyházfiakat. 1774-ben fordul elő először a kurátor neve; az első kurátori számadás 1775. évi, melyet 1776. március 19-én tárgyaltak és hagytak jóvá. A számadási közgyűlésről készült jegyzőkönyvet Szokoli Sámuel lelkész vezette. Az egyházfit az 1778. évi számadás kapcsán említik először. Az 1956 utáni gondnokok névsorát a parókián őrzött iratok alapján Pásztor-Dudinszki Éva lelkipásztor és férje segített tisztázni, segítségüket ezúton is köszönjük.

Dátum	Kurátor neve	Forrás
1774	N. Horváth György x curator ⁶	DREL III. 66. 1774. évi iratok.
1775–1778	Vitáris Ádám	DREL III. 66. 1776–1777. évi iratok.
1778–1779	N. Kováts Mihály	DREL III. 66. 1779. évi iratok.
1787	N. Vintze János	DREL III. 66. 1784. évi iratok.
1789–1790	Demeter János ⁷	DREL III. 66. 1790. évi iratok.
1790	Bodor János	DREL III. 66. 1790. évi iratok.
1792	Győri Ferenc	DREL III. 66. 1790. évi iratok.
1810	N. Demeter György x	DREL III. 66. 1810. évi ira-

⁶ A kurátor neve utáni jel (x) azt jelenti, hogy nem tudott írni, analfabéta volt (neve mellé keresztet rajzolt/rajzoltak).

⁷ 1790-ben, a templom építése idején két kurátor volt egyszerre: Bodor János és Demeter János.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

	kurátor	tok.
1814	N. Győri Ferentz m. k. curátor	DREL III. 66. 1814. évi iratok.
1816	N. Nagy Mihály	DREL III. 66. 1816. évi iratok.
1820–1821	N. Horváth János m. k.	DREL III. 66. 1821. évi iratok.
1821	Borsos Márton	DREL III. 66. 1821. évi iratok.
1822–1823	nincs adat	
1824	N. Kováts András	DREL III. 66. 1821. évi iratok.
1826	N. Győri Ferenc	DREL III. 66. 1826. évi iratok.
1828–1829	N. Áts Péter m. k. kurator	DREL III. 66. 1828–1829. évi iratok.
1829–1830	N. Kováts József m. k.	DREL III. 66. 1829. évi iratok.
1838	N. Horváth Lajos m. k. kurator	DREL III. 66. 1838. évi iratok.
1839	N. Pachay József	DREL III. 66. 1839. évi iratok.
1842	N. Kovács István	DREL III. 66. 1842. évi iratok.
1848	N. Kiss Josef m. k. helyettes gondnok	DREL III. 66. 1848. évi iratok.
1850	Vincze László gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1850.
1852	Nagy László gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. Jkv. 1852.
1853	Horváth János m. k. gondnok	DREL III. 66. 1853. évi iratok.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1854	Horváth Dániel gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1854.
1855	Horváth Gábor gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1854.
1856–1857	N. Bereczki Dániel	DREL III. 66. 1856–1857. évi iratok.
1858–1859	N. Jozsa János m. k.	DREL III. 66. 1858–1859. évi iratok.
1859	N. Vincze László helyettes gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1859
1861	Pacsai Bálint gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1861
1862	Nagy Ferenc gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1862
1863	Nagy István gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv.
1864	Farkasdi Bálint gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv.
1865	Kovács János gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv.
1866	Csőszi Bálint gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1866.
1868	Győri Gergely gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1868
1871	Győri Gergely előjáró Csőszi Gábor előjáró Bocsor Imre előjáró	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1871.
1873	Győri István gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1873
1874	N. Bodor István gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1874.
1875	Győri Lajos gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1875.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1876	Ns. Nagy Sándor gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1876
1877	Kiss Lajos gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1877
1884	Nagy Károly gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1884
1885	Farkasdy Károly gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1885
1886	Pacsai Mózes gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1886
1889	Benedek Miklós gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1889.
1890	Kovács Dániel gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 18
1891	Bodor Károly gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1891.
1893	Pintér Gábor gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1893.
1895	Győri István előljáró Nagy Sándor előljáró Kis Lajos előljáró Győri Lajos előljáró Balogh Lajos előljáró	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1895
1909	Kovács Lajos gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1909.
1910	Balogh Sándor gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1910.
1911	Bóka József gondnok	DREL II. 35. Esperesi visit. jkv. 1911.
1935	Nagy Elek gondnok	Egyetemes névtár 1935. 99.
1937	Takács Sándor	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 2–4.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1938	Ifj. Győry Lajos	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 4–19.
1939	Vida Sándor	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 19–38.
1940–1941	Nagy Lajos	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 39–82. Egyete- mes névtár 1941. 123.
1942	Böröczky Kálmán (katonának bevonult, 1942. szept. 5-től Nagy Jenő presbiter helyettesí- ti)	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 82–98.
1943	Vitéz Vincze Dénes	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 98–119.
1944–1945	Nagy Jenő (1945. júl. 1-én lemondott)	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 119–132.
1945	Pintér József (1945. júl. 1-től 1946. jan. 3- ig)	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 132–140.
1946	Balogh Károly	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 141–153.
1947	Győrfy Sándor	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 158–170.
1948	Kovács Zsigmond	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 170–184.
1949	Vincze Dezső	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 184–195.
1950	Kerekes Károly	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 195–208.
1951	Győry Károly	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 208–214.
1952	Bodor Károly	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 214–221.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1953	Adorján József	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 221–226.
1954	Gyimóthy Károly	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 226–233.
1955	Farkas Dániel	DREL III. 66. Presbit. jkv. 1937–1956. 233–239.
1956	Kovács Miklós	Presbit. jkv. 1956.
1957	Császár Ferenc	Presbit. jkv. 1957.
1958–1961	Győry Károly ⁸	Presbit. jkv. 1958–1961.
1962–1963	Takács Gyula	Presbit. jkv. 1962–1963.
1964	Murai Károly	Presbit. jkv. 1964.
1965–1966	Kiss József	Presbit. jkv. 1965–1966.
1967	Csabi Imre	Presbit. jkv. 1967.
1968–1969	Böröczky Lajos	Presbit. jkv. 1968–1969.
1970–1971	György Gyula	Presbit. jkv. 1970–1971.
1972–1974	Nagy Jenő	Presbit. jkv. 1972–1974.
1975	Garabics Imréné	Presbit. jkv. 1975.
1976–1979	Kovács József	Presbit. jkv. 1976–1979.
1980–1982	Szalai Gyula	Presbit. jkv. 1980–1982.
1983–1986	Böröczky Lajos	Presbit. jkv. 1983–1986.
1987	Bódi László Böröczky Lajos helyettes	Presbit. jkv. 1987.
1988–1997	Bódi László	Presbit. jkv. 1988–1997.
1998	Bódi László Benedek Sándor helyettes	Presbit. jkv. 1998.
1999–2009	Benedek Sándor	Presbit. jkv. 1999–2009.
2010–2014	Böröczky Gyula ⁹	Presbit. jkv. 2010–2014.

⁸ 1960-ban Zsirai Károlyt, 1961-ben id. Murai Károlyt választották meg, de a jegyzőkönyveket Győry Károly írta alá.

⁹ Ezúton is köszönjük Böröczky Gyula gondnok úrnak a falukutatók során nyújtott önzetlen segítségét, külön azt, hogy saját gyűjteményét és kéziratait rendelkezésünkre bocsátotta.

II. 2.
A takácsi evangélikus egyházközség előjárói
(1790–2014)

A pápai evangélikus anyaegyházhoz tartozó falusi gyülekezetek nagy száma miatt az anyagyülekezeti közgyűléseken, előjárósági üléseken a filiák ügyeivel érdemben nem foglalkoztak. Emiatt a filiák előjárói ritkán vettek részt az anyaegyház konventi ülésein. Különösen igaz ez Takácsira, amely leányegyházként 1806-tól a licenciátus tanító és az egyházi előjáróság (kurátor, előjárók) vezetésével már önállóan intézte ügyeit. A filiális egyház megalakulásának körülményeit, az előjáróság és közgyűlés döntéseit, a kurátorok számadásait, a kegyes hagyományokat a filiális jegyzőkönyvek őrizték meg. Mivel a kurátorok szolgálati idejét nem mindig jegyezték fel, a kurátorok névsora is hiányos. A XIX. századra fontos forrás az evangélikus filiális jegyzőkönyv (1806–1873), melyet a parókián őriznek. A későbbiekben főként a gondnoki számadásokat, a gyülekezeti jegyzőkönyveket és a pápai anyaegyház évkönyveit használtuk. Itt mondunk köszönetet Tóth Károly István volt takácsi (most soproni) lelkésznek és kedves feleségének; Polgárdi Sándor pápai lelkésznek, a Veszprémi Evangélikus Egyházmegye esperesének, hogy lehetővé tették és segítették a helyszíni kutatást.

Dátum	Az ev. kurátor neve	Forrás
1790–1791	Ns. Vintze János kurátor	DREL III. 66. IV. sz. vegyes akv. 1788–1839.
1806–1807	Ns. Borsos János kurátor Marton László kurátor Ns. Illyés Ferenc kollektor Ag. Horváth János kollektor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 2–13.
1808	Ns. Horváth István m. k. kurátor	DREL III. 66. 1808. évi iratok.
1810	Ns. Borsos Márton kurátor Ns. Horváth István kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 23.
1815	Ns. Kovátsits Ferenc kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 29.
1816–1817	Györfi Pál kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 30.
1818–1819	Marton József kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 30.
1819–1820	Ifj. Horváth János kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1821	Ns. Illés Pál gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 45.
1822	Ns. Horváth györgy kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 45.
1823	Ag. Szabó istván kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 45.
1827	Ns. ifj. Borsos János kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 45.
1828	Ns. Horváth Ádám kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 45.
1829	Ns Kis István kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 45.
1833	Ns. Marton János kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 45.
1834–1835	Ns. Horváth Ferenc kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 47.
1835–1836	Ag. Pintér János kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 47.
1836–1837	Ns. Tóth István kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 47.
1837–1838	Ns. Horváth György kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 48.
1843	Ns. Marton József kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 48.
1844	Nagy Mihály volt egyházfiként említve	Ev. filiális jkv. 1806– 1873.42.
1848.05.22.	Tóth Ferenc kurátor	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 51.
1855–1856	Kis János gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 52.
1856–1857	Borsos József gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 52.
1860.03.25.	Kovátsits Bálint gondnok	PEEL

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

	Horváth János id. előjáró Horváth Károly ifj. előjáró Tóth István előjáró	Konventi jkv. 1860. márc. 25.
1861–1862	Horváth Károly gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 44., 69.
1863	Ns. Horváth Mihály gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 44.
1864	Borsos József gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 44.
1864.08.20.	Horváth József gondnok Marton László előjáró Sokorai József előjáró	PEEL Konventi jkv. 1864. aug. 20.
1864.09.25.	Borsos István előjáró Marton László előjáró Sokorai János előjáró Sokorai József előjáró Tóth István előjáró	PEEL Konventi jkv. 1864. szept. 25.
1866	Nagy Dániel gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 69.
1867.03.25.	Horváth Ferenc előjáró Marton László előjáró Sokorai János előjáró	PEEL Konventi jkv. 1867. márc. 25.
1867–1868	Ns. Marton László gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 54., 69.
1869–1872	Horváth János gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 54.
1878.01.23.	Horváth Dénes gondnok	Ev. filiális jkv. 1873–1905. 30.
1880	Kovácsics János gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 55.
1881	Horváth Ignác gondnok	Gondnoki számadás- könyv

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1882	ifj. Sokoray János gondnok	Gondnoki számadás-könyv
1883	ifj. Horváth Károly gondnok	Gondnoki számadás-könyv
1884	Kovácsics Sándor gondnok	Gondnoki számadás-könyv
1885	Kiss Zsigmond gondnok	Gondnoki számadás-könyv
1886–1887	Horváth Mihály gondnok	Gondnoki számadás-könyv, Ev. Évkönyv 1888. 28.
1888	Sz. Horváth Gábor gondnok	Ev. Évkönyv 1889. 25.
1889	Borsos János gondnok	Ev. Évkönyv 1890. 20.
1890	Nagy Lajos gondnok	Ev. Évkönyv 1891. 23.
1891	Sz. [Szőke] Horváth Lajos gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 72.
1892	Horváth József b. gondnok	Ev. Évkönyv 1893. 22.
1893.03.18.	Kovácsics Miklós gondnok	Ev. filiális jkv. 1806–1873. 74.
1894	Horváth Gyula gondnok	Gondnoki számadás
1895	ifj. Borsos Lajos gondnok	Gondnoki számadás
1896	Horváth Gy. Lajos gondnok	Ev. Évkönyv 1897. 35.
1898	Mészáros Gábor gondnok	Ev. Évkönyv 1899. 35.
1899	Horváth Gy. Lajos gondnok	Ev. Évkönyv 1900. 40.
1900	Mészáros Károly gondnok	Ev. Évkönyv 1901. 41.
1902–1903	Keller Miklós gondnok	Ev. Évkönyv ár 1903. 41., 1904. 38.
1904	Horváth Imre gondnok	Ev. Évkönyv 1905. 37.
1905	László Lajos gondnok	Ev. Évkönyv 1906. 41.
1906	Horváth György gondnok	Ev. Évkönyv 1907. 40.
1907	Horváth Lajos gondnok	Ev. Évkönyv 1908. 40.
1908	Kiss Dénes gondnok	Ev. Évkönyv 1909. 31.
1909	Kovácsics Károly gondnok	Ev. Évkönyv 1910. 28.

MŰHELY
ACTA PAPENSIA XV (2015) 1–2.

1910	Horváth Károly gondnok	Ev. Évkönyv 1911. 28.
1911	Horváth M. Mihály gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1912	Pámer István gondnok	Ev. Évkönyv 1913. 30.
1913	Mészáros Miklós gondnok	Ev. Évkönyv 1914. 29.
1915	Kiss Károly gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1916	Bóka Károly gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1917	Kovácsics Sándor (perei) gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1918	Horváth György gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1919	Somogyi Gábor gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1920	Sokoray Jenő gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1921	Kovácsics Dénes gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1922	Horváth Elek gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1923	Csapó Eszter gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1924	Horváth Géza gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1925	Horváth Kálmán gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1926	Réthy János gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1927	Borsos Elek gondnok	Gondnoki számadás- könyv
1928	Pintér Sándor gondnok	Gyül. jkv.
1929	Surányi Kálmán gondnok	Gyül. jkv.

1930	Borsos Dénes gondnok	Gyül. jkv.
1931	Horváth Gy. Lajos gondnok	Gyül. jkv.
1932	Gottlieb Gyula gondnok	Gyül. jkv.
1933	Molnár Márton gondnok	Gyül. jkv.
1934	ifj. Borsos Lajos gondnok	Gyül. jkv.
1935	Pámer István gondnok	Gyül. jkv.
1936	Réthy Gyula gondnok	Gyül. jkv.
1937	Kovácsics Sándor gondnok	Gyül. jkv.
1938–1939	Zatureczky Miklós gondnok	Gyül. jkv.
1940	Kalbert Lajos gondnok	Gyül. jkv.
1940–1972	Dr. Horváth Károly felügyelő	Gyül. jkv.
1973–1988	Horváth Dénes felügyelő	Gyül. jkv.
1988–2006	Bakó József felügyelő	Gyül. jkv.
2006–2014	Borsos Gyula felügyelő	Gyül. jkv.

II. 3.
A takácsi katolikus leányegyház előjárói
(1822–2014)

A takácsi katolikus gondviselők kutatását Masszi Béla vaszari plébános betegeskedése, majd halála miatt nem tudtuk elvégezni, így a tisztségviselői névsor kiegészítése a jövő kutatási feladata.

Dátum	Az előjáró neve, tisztsége	Forrás
1822–1823	Tóth András egyházfi	VPI Ódor Ferenc 1822/23. évi egyházleírása
1839	Nagy Mátyás egyházfi	VPI 1839. évi iratok
1841	Kerpits György	DREL III. 66. Kurátori számadáskönyv 1829–1845. 66.

1845	Gurbáty [Gurbáts] József temp- lomatya Süt (Sütt) Ferenc egyházfi	VPI 1845. évi iratok
1951–1994	Lampért József sekrestyés Veszprémi Anna sekrestyés Farkasdi Imréné sekrestyés Paksi Gyuláné sekrestyés	Rába Imréné adatközlése
1994–2014. 12.31.	Rába Imréné sekrestyés	Személyes adatközlés.

RÖVIDÍTÉSEK

akv.	= anyakönyv
DREL	= Dunántúli Református Egyházkerület Levéltára
gyül.	= gyülekezet(i)
jkv.	= jegyzőkönyv
képv.t. jkv.	= képviselő-testületi jegyzőkönyv
m. k.	= maga kezével
N.	= nemes
PK	= Pápai Közlöny
PL	= Pápai Lapok
PV	= Pápa és Vidéke
r. k.	= római katolikus
szül.	= születési
VeML	= Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára

FORRÁSOK

DREL II. 35.	= A Pápai Református Egyházmegye iratai (1675–1950)
DREL III. 66.	= A Takácsi Református Egyházközség iratai
PEEL	= A Pápai Evangélikus Egyházközség Levéltára
TELI	= A Takácsi Evangélikus Egyházközség (korábban Leányegyház) iratai
VeML IV. 1. b.	= Veszprém vármegye nemesi köz- és kisgyűlésének iratai (1602–1849)
VPI	= A Vaszari Római Katolikus Plébánia iratai

IRODALOM

BOROSS–MADARÁSZ 2002 = Veszprém vármegye összeírásai 1696, 1715, 1720. Fordította:
Takács Endre, közléteszi: BOROSS István, MADARÁSZ Lajos. Veszprém, 2002. (A
Veszprém Megyei Levéltár kiadványai, 17.).

NY. NAGY 2000 = NY. NAGY 2000 = NY. NAGY István: Pesty Frigyes helynévtára. Történelmi
Veszprém vármegye. Pápa, 2000.

